

H. TUMANJAN

GIKOR

Neşireta Hykymata Şowra Ermenistano

R Ə W A N

1 9 3 2 S.

Proletərjəte həmu dənjaje, jək bən.

LP-KL-75

H. TUMANJAN

G I Q O R

Gyhastən z'zmanə ermənije krnən Əmine Ə. H. Çəndi

N Ə Ş R A D I W A N E

1932 s. Rəwan

t—249 hr. № 1955 ш. 5919 м. 3000 gl. 7003 (b)

D y x ə b ə r

Mə „Gikor“ gyhast sər we nete, wəki z zəmbre zaranə. Wəxtədə zara əw kətb xwəndjə b dyl u əşq. Qəfawana zəf pera hatjə.

Hovhaness Tumanjan nvisarciği kəfşə nava xəvatcije Zakavkaszedə. Əwi gələ mьqalə nvisinə z əmbre xəvatcije Zakavkasze u z əmbre zara.

Z wan mьqala jək zi „Gikor“ə.

„Gikor“ wi caxi hatjə nvisare, cəcax Zakavkaszedə dha gymryh dbu kapitalizm. pera zi gynd weran dbun. Xəvatcije gynda u zərə mina Gikor dhatyn bazara, boj xəvate, boj paletje-

xwəli dəst gyndje xəvatcida tynə bu, xwəli z dəste wana dəstəndən .

Tumajan həma z we dəwrane zi nvisjə „Gikor“. Nvisjə dərəqa we zəluljetədə, jak wi caxi bujə u zaronge nola Gikor məzn bunə.

Ləma zi mə lajq dit, wəki əva kətbazu be nəşrkyrne, bəqəvə dəste zərə kyrmançe xəvatci, ky zaro bəzənbən dərəqa hal-wəxte zərə xəvatcije Zakavkasze dhena bərəda.

Nasti. Mə çi-çi xəbər nvisinə b herfe b u çi-çi b hərfə V. Məsələ—Cubu, cuvı u je majn. Çija zi çymlə awqa netli nəhatnə nvisare.

Z ve jəke həval gərə bəbaxşinən, cmk, termine zmanə kyrmançi awqa zi ve gəvə najənə xəvatə, tynənən.

Hovhanness Tumanjan

1869 – 1923

ala Hambje gyndi-
da şer bu.

Hambo dьxwøst ky-
re xwøji 12 sali bь-
vø bazar. sьхyløki
zera bьvinø, bьdø

søг sьnøtøki, søva kyre wi peşøkøki hin
bø, le dja Gikøг qajl nødbu.

— Nkaгьи, gødønge мьни zarø, høla
нькагø tь peşøji hin bø, мьн nø lazьми
wi pşkøjø; dja Gikøг dьgot u dьбьland,
le Hambo gydari nødkьг.

Rozøkø dølal bu, le møгьve mala Ha-
mbo mølul bun.

Hambo Gikøг dьбьг bazer, gyndije wan
høta keløka gynd pera hatьи, sunø ruje Gi-
køг u rexьstьи.

Zanja хуşka wi dьgrja, Gikol, „Gikol,
kyda dьci, hej Gikol“ øva gьlija zi Galøe

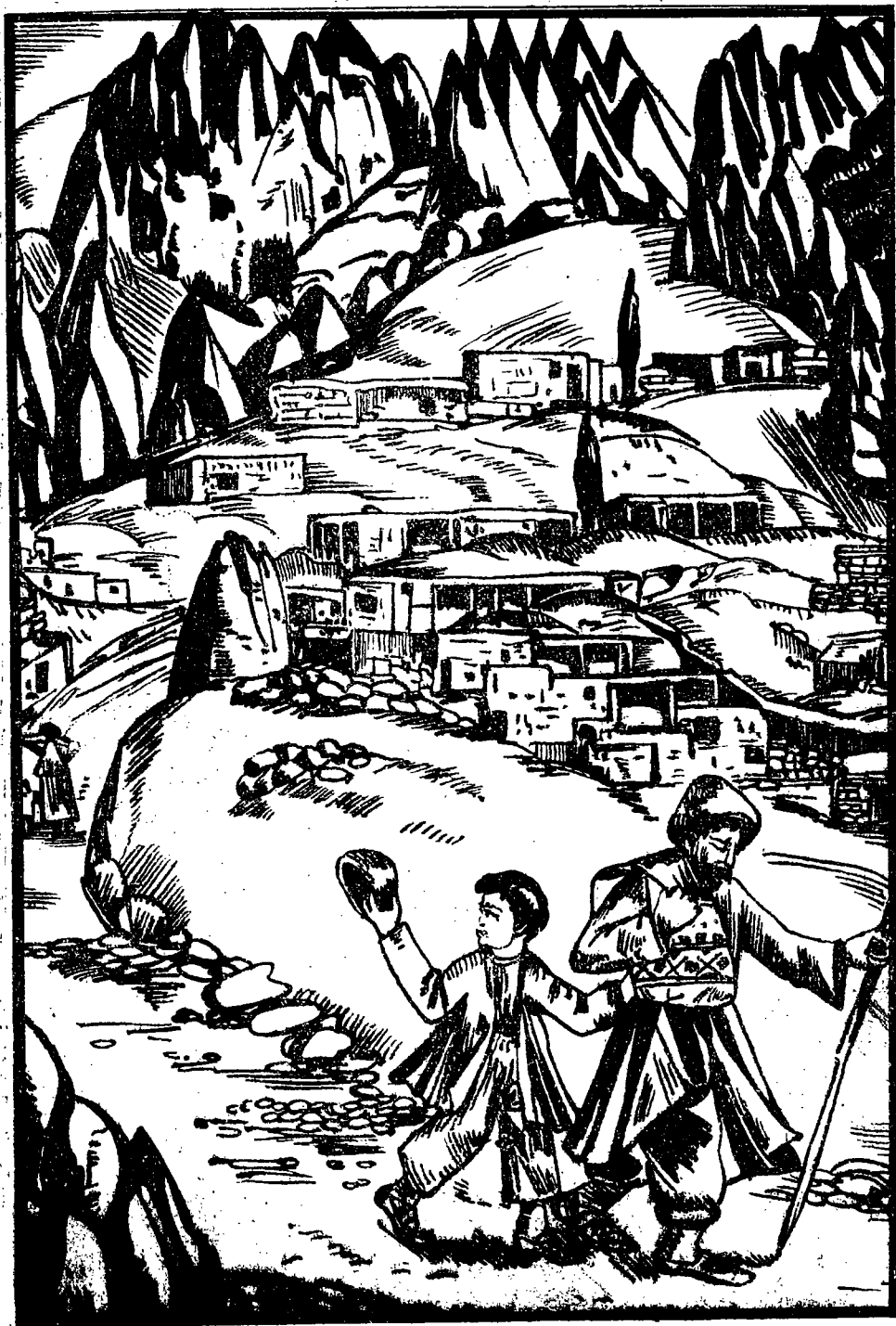
bre Gikor dgot u dьkьrə gazi. Gikor zu-zu paşda dьneri, hala çinare wan nəcuvun hyndyre maled xwə. Dja Gikor həla dьgrja, pe şəlka xwə eəve xwə tə mьz dьkьr. Gikor davu peşja bave xwə, dь cu, mina çara dьda eьrtьka, dьcu dьha t, çarəke zi pьz xwə nьheri kь dьha gynd kətijə pьz bani, naxwenə, zь we şunda Gikor paşda dьma, rekoldьkьr.

— Ha wərə, Gikor çan, ha wərə, hьndьk ma, Hambo dьgot u dьcu, xyrça wi zi sər mьle wьbu, xyrçka xwə davu sər mьle xwə, xyrçkeda dəstə tьytun, hьnə pəner, cənd nan həbun, neziki evare bu, Gikor u Hambo sər gələk eja, banja u rja dərbaz buvun. Gikor çarəkezi bərə xwə gyndda kьr, nьheri gynd we nav mьz u dumaneda dьxyenə, gələki zь gynd dur kətnə.

— Ha-ha bavo mala mə waje, ha Gikor dəste xwə dьrezi bərbьbь gynd kьr, əw kь gynd qət nəxyen bu, cun disa.

Roza əwlьn gyndəki qəşdin, Hambo cu mala nase xwə.

Xьşə-xьşa samovara qiьk bu. Qizəkə

dələl finçanə destda, xkə-şyxkaş we bu, d̄şušt u dadḡrt, kəeke k̄nçnə sorə dələ xwə k̄rvun.

Gik̄or d̄le xwəda d̄got,—Əz k̄ cum bazer xəv̄tim, əze Zanja xuška xwəra k̄nçə wa sor b̄stin̄m, b̄v̄m. Evare p̄j şivera, Hambo u xwəje male qəlb̄ne xwə t̄zi t̄tun k̄rv̄n u d̄k̄şand̄n, ḡlije wani peş̄n dər̄həqa Gik̄orda bu.

Xwəje male p̄je Hambo d̄da. sawa Hambo kyre xwe z̄b̄ ḡynd̄ ani bu, d̄xast b̄v̄ə bazar, b̄v̄ə m̄rv̄, peş̄ki hin b̄v̄ə.

P̄j ḡlije Gik̄orra, dər̄həqa şər̄da xəvar dan, paş̄e dər̄həqa b̄ha arzanbuna nanda, ēka nan ē b̄həjə bazarda. Le Gik̄ori wəst̄ja bu, xəwa wi d̄hat, rad̄za.

R̄za d̄ne, rabun, cum bazar, nav bazare. Tuçarəki got,—kale t̄ə əw kyryk anijə b̄ki xylam.

— Bəle əz xylam. Hambo kyryk d̄v̄da, səva s̄ḡ r̄ja wi h̄lda, en çəm tuçar.

— Binə çəm m̄n, əze b̄ḡr̄m. Naye wi tuçari bazaz Artam bu.

2.

ambo bazarda Gi-
kor da bər dəste
bazaz Artem.

Artem Hambora
wa got, ko Gikor
male gərəke gezikə.
pelava paqış kə,

хагыне бьбө дькәне.

Gikor, we məjtərikə wa bьkьra həta
saləke.

Saləke şunda Artem gərəkə əw bьbь-
ra dкәне cawa „şagьrt“, wəki wi qəjdə-
ji Gikor peşda bhata u bьljan bьbja.

— Həla myqđare penç sala əz ty həq-
jate nadьm kyre tə, cmki əw qə tьştəki
nьzanə, ja rast wəki əz bezьm, gərəke
həla ty sərra bьdi, wəki kyre tə hin bə,
bьvə məгьv. Ty fəm dьki c dьbezьm.
Hambo.

Hambo got—Ньlbət kyre мьн тьштə-
ki ньzanə, wəki zənbija, мьне çra banja

çəm tə, mьn zi anjə səba kyr hin bə, bər-
dəste çamere mina tə.

We hin bə, we hər gьlja hin bə, we
kefa tə hin bə.

— Nikole alje wənas dьki? Əwe vra,
nha dьkana wi zi həjə.

Əw Nikol I çəm mьn hin bujə, le hə-
ma wəxta cujine dy kəveje caje u tьšte
dьne dьzi-

— Na, xazejn çan, əva tьšta nadьzə,
wəki əw tьštəki ysa bьkə, əze bem mь-
ləki wi bьgrьm u bavəzьm eəme hani
kyre.

— Əre, kyre təji hərgə həlal bə, bь-
zan bə, we z xwəra bьvə məri...

Le, le, dərde mьn zi əwə bəge mьn,
əz qyrba, wəki bьvə mərьv, zmana hin
bə, mərva naskə, wəki mina mьn bələn-
gaz nəminə, fəqirfyqarə. Əw xwə zi alif
—bə nas dьkə, Məktəba gynde məda hin
bujə, xwə zi kyrəki eəv vəkьrjə, lerəça
mьn tə həjə, ko hun rьnd gyh bьdnə wi-
zarə, tьfaləkə.

Sər ve jəke Artem Hambo gyman kyr,
dərket dərva u got kylfəte xwəra-wəki
mevanara nan u caje bимьh.

3.

âmbo kyre xwə—
va mala Artem ru-
nъstъn.

—Də, nha ty zani
Gikor çan, eka ky-
rəki sawa we z tə
dərə, — gərək bьki

ha... əz sь zalyъn... aj xyəde, Hambo kyrə
mьrrin u qəlyna çьgare dərхьst. Le Gikor,
sar aliye xwə mezə dьkyr.

— Bavo, bəxirja van tьnə?

— Na, lawo, ja van sovəjə, həla bьnhe-
rə ha-ha....

— Bedərə wan zi tьnənъ!

— Na, lawo, əvana bazarlinə, xwə
gyndije mina mə ninьn, bedərə bьkytьn.

—Le nan z ky tиньn, dьхун?

— Nan, nan b pəra dьstinьn u tиньn
dьхун.

— Nan zi b pəra dьstinьn, run zi,
şir zi, mast zi, dara zi, həta ave zi.

Wa. . . .

— Le, z əvi bazarira Դիֆլիս ձեռքի, ty həla qocax bə, te gələk tēšte tēzə hin bi...

— Le dera vana həjə?

— Le sawa, həjə əw zi mina mə er-məninə, pəj Isa dēn, bənhərə ha—dastə xwə b xwə bəgri, dēbə qəstika pəra baven ərde, hēlnədi, əgər tə hēlda zi, bəve, bezə „Ханым җан əva pəre cənə, mən ərde dit.

— Vra zi smapristav həjə.

— Həjə, le, be wəxt nəci cija, pərə dēkəvən dəste tə puc nə ki, həzarkemas-je mə hənə. Xwə zi pak xyəjkə, şəvə ləhef sər tə nəcən, sərna nəki, həj-həj kaqəza mēnra bəşinə.

Hambo hndēk-hndēk şirət əwləde xwə dēkar, le Gikor, dēhenzja.

Dēvə kyrtolə nane karty bēdnə tə, xarēna bər wana dēminə gələ җara zi dēbə əw byxyn, nə dēn tə, tēz nabə, qəjde məjtaranə. Rožn, we ben dərbaz bēn.

Hambo disa şirət dkər kyre xwə, le Gikor raza bu... kyrt wan roza awqa tēšt ditbu, dha lap wəstjabu u nēkarbu gyhdarja bave xwə b kēra.

Dkanada dha e tɛnə bu, pɛrtije ɕurə-
ɕurə dabun sər həvdy, emiɕ, ɕop u buke
zara, frɔn avtanabil, kækə.

Le həma wi caxi oda majnda Artem
kylfəta xwəba ɕər dɛkɛrɛn.

Kylfəta wi dgot: „Əvi xamə, z ɕije
bəjanja hatjə“. Le Artem ɕa dbu, səba
be həq xylam dəst anjə.

— We hin bə, la-lawo, dja Artem d-
got. Nato ханьм bəxte xwə nə qajl bu.
Əw bəxte xwe nə razi bu, we gave pyreyje
xwə kɛr bu.

4.

ikor tene runbšt—
bu, çiji xarъna Ar-
tem.

Əw idi nav qulb-
xeda bu. Əw dьxə-
vьti. Kьnçе xwə
lap gyhast bu, dabu

səre xwə kьme „xazejni“ kəvn, Pe kьbu sol-
ke kəvn, xwə kьr bu kьrasəki waji rak u ru-
nбšt bu çije xarъne, wa dьbьkьrja — Cra z
gynde xwə hat bazer, nha kətjə kedə-
re, nha we e bьkə, Sawə rabьm, runьm u
bьxəbьtьm nav van mərje nənas u xərib.

Həma wi saxi hatə hyndyr Nato xanьm.
Xanьme tьštək got. Gikor raksə nə-
kьr, jane zi fəm nəkьr.

— He — təramə, çəwrъke hьrea.

Gikor tən həv bu, xuji da, xwəst bь-
pьrsə ska edbeza, jək zi dьlnəkьr. Xanьm
b hers dər kət dərba.

Нь—əз хwəлиje səre wəкьм, бəjanинə
u ten səre mərja dьн хəтə, əз gazi dькм
əw z çi nə lьртə, dəng zi dərnaxə.

—Kyta bu, Gikordyşьrmiş bu. Le çqa
zu kyta bu, çqa xrab dərbaz bu..... Nha
əз sawa бькьм, bave мьн zi cu.

Gikor dha hər gli kyta buji həsabdь-
кьr. We dəme ньşkeba dja Artem hatə
hyndyr. Əwe şirət Gikor кьr. əwe dgot:
Lawo, wəhte ханьм te, gərə ty rabi sər
xwə, çava we бьdi, cma kər dьbi, axьr
yşa nabə.

Pirera dedi dgotьн.

Dedije Gikor hin dькьr, səba sawa
səməvare baveze, pelava təмьz kə, cotke
бьgrə, fəra бьşə.

Xen zi pire gьşk Gikora nə rak bun.
„Şagьrte dьқana“ Artem qərf pe dькь-
rьн, zera dgoton: „kiki“.

Бьrci bun k həjə cəтьнə.

Wəxta mala xwə бьrci dbu, dьcu z
şkəfa male nan dani, kəsi nə dgot, cma
z kupa pəner dərdьxə, dxar u dcu cole,
dьlist, jan dcu bər bərxə. Wəxta бьrci
dbu, dcu sər kanje, jane бьne dərəxtəki
rudьньşs u dxar.

Nha vra çurəki başqəjə, c qa zi bьrcь bi, gərəke səbьrki həta nivro, əw zi gərəke gьşka nan bxarə, paşe əwi. Əw wəxte termaş zi ysa dərəng dərbaz dbu, həta kyг z lap hal dkət.

Çareke zi Gikor gələki bьrci bu — Cəve xwə carhьlqə gərəhd, dьxwəst kyrtolə nan bьdita, ko bxara, həta wəde xarьne bhata.

Bəre, c dьdit davitə dəve xwə, nane hьşk, xəsty. Hьhəki paşe fkьrmiş bu, ko hərə çije nan xarьna wan. Aqrji hin bu z si-tyla goşte nivkəli goşt bьkşinə-bxyə.

Le wəki bditьna....

С тьштəki mьrdar (xьrab) we z dər-kəta....

Le c bьki....

Bьheli — brəvi.

Nha Gikor dyşьrmiş bu dərəqə rəveda, le sawa brəvə, kyda, kıali u əw zi tənə. Re nьzani, mərva nas naki — le bay.

Awqa xəbьti, xəbərda şirət kьr — „Ronə, lawo, we bьbьn tari zi, we dər baz bьn zi.“

Həla sərə wida bun gligotone bave, „Ronə, we bьbьn tari zi, we dərbaz bьbьn — zi ...

5.

əngyl ledxystən.
Gikor banzda sər
xwə. Gotbune, wəx-
ta zəngyl ledxyn,
hərə bnherə, kijə,
c dxazə. Əw cudər-
va, leneheri u dit

aqak dy zlnaba:

— Əw kinə, e, dəng da z zor.

Zela zore nehərin, xanym kənja, le
xort sərə xwə blynd kyr, həvraz nehəri
u pırsi

— Xanymə malə!

— Gb wəranə, Gikor pırsi.

Əwana dha kənjah, lawke aqa dha
hers bu, gət: Əm dven malə, jan na....

— Şuxyle wə həjə?

Sər ve qbzə-vyze xanym dərketə dərva.

— Ty bmyri, hərə deri vəkə.

Gikor cu dəri vəkər, mevan hatın
hyndyr, Nato zi kənja, cu peşja wana.

— A. sər eəve! mın, sər sere mın,
rakə wə əm bir anin.

— Wə əva z ky anijə, aqa z xanyme
rərs dəkər, le xanım kaw dbu Gikorva
u I wi dəkənja.

Hun e dəkənın, hıy dəkın əz bədmə
wə, xylame xwə (qərf) u kəne waba cun-
hyndyre male.

Nato Gikor şand çiki, əw zi mevanara
cu mal.

Pəj slavara' mevana sərhatja xwə u
xylame Nato kərın.

Sər hati təmam drəz bu.

— O, dyle mın maşandijə, wəki hun
zanbın, sək mın kşandijə z dəste Gikor,
xanyme dgot u sere xwə dhəzand.

— Dvem dərxe, bəra ında bə, hərə,
də hun xəjsəte Artem zanbın, dve—gynə-
jə, zaryje gyndjanə, we loqə nan bxyə,
we hin bə, axır kənge, dyle mın hərəci
həbu, əw zi maşja, cu.....

O-oo.... dərde wan xylama, dha nəve-
mevana çav dan.

Mevana u Nato ханьн wəkə niv səhə te gli-gotьн кьрьну həmə wəxta wana dənge xwə бьрин. — Gikor b xyidaneba hyndyr kət.

— Ханьн, мьн emiš ani

— Pak, tə qənc kьrjə, Nato got, nha hərə u xwə soromoro bu, le mevan kənjan.

— Ханьм çan, xazejin got, emişe dьne бьһажə, lazьм ninə, бьра arzan бə, əme paşe je бьһа бьstinьн.

Sər ve jəke mevana kəne xwə zəft кьрьн: dəzmal danə bərdəve xwə, wəki nəkəпьн. Ньнəki zi səva şərina ханьме. Bona şərina ханьме бьdnə rəvандьне wa gotьн:—Ysanə, emişe ve aqrije dərkəтjə, zəf бьһажə, ki nha dьstinə,paşe zi gotьн emiş e lazьmə, xwə əm nəһatьнə səva əmiş, hun e zəməti dьkşinьн.

Ханьм sor bu u dxwəst kemasje xwə vəşerə.

— Kі zaiə, cgotjə, fəм nə кьrjə wi mьrdari gəmar.

— Kі dərəwa dьkə bkəvə őrde.

Gikor-ky əva xəbara got: gь kənjan, Nato dha ньzan bu e bgota.

6.

əj vørekьrna me-
vana, Nato þ he-
rs sьvьr təmbьz kьr,
həj Gikorrazi · dьda
xəbəra, bəxte xwə rəš
dьkьr mer zi pəra.

— Həla xamə, əw-

ləda mьn, we hin bə, lawo dьle xwə frə
kə, ax xyəde ty cьma ryhe mьn nastini,
mьrina pire bu...

— Во, əz ньзаньм, wəxta hersa mər-
ja te, hun e dbezьn.. „Хамə, də həгьн
hun xwə hin kьn, xy əz grtja wə ninьм,
buka pire dha dənge xwə bььnd dьkьr
u jək u jək çava pire dьda. o disa ньфь-
гi xwə u mere xwə dьkьr, həta hatьna
mere xwə.

U wəxta dənge mere xwə bьhist-dha
grja u həsьr z əva hatьn xare, bu rəqə-
rəqa fəra, cənd həb škenand, cənd həv
zi avitьn sər həv.

— Əz dьvem dərхə-bьla hərə, əze şuxy-
le xylame tə zi bьkьm, əgər tьmaja pəra
dьki, ysa nabə, jəki pak bьgьr, bəsə, əz
awqa pəj xylame tə bzerьm, əwi əz pər-
tandьm, xwə dьzьmьne mьn ninə?

Bazaz orta male səkьni u dьpьrsi-c-
qəwmijə...

— Dha ьdi we cbqəwmə, əw majə,
wəki mərьv çəm хəlqə bьbə sosrət, tə əw
zi kьr, ханьme dəst sərhatja mevana u
emişa kьr.

A—kьrə qirin bazaz.

Ax хуəde, dbu mьrə-mьra pire.

Bazaz gazi Gikor kьr, pəj gazikьrna
wi, Gikor bu rəpə-rəpa wi hatə hyndyr.

Wəgə nezik, Artem gazikьre. Gikor
tьrsja z dənge wi, z çije xwə nəlьrьti.

Təga dbezьm, wəgə nəzik....

Ve çare Gikor z çije xwə lьrьti, le
disa çije xwəda ma.

Lo kьre kueka, əz dьbezьm hərə glja.
ханьmera bezə, ty mevanara dbezi, wəki
emiş bьhəjə.

— Mьn.... mьn ханьme...

Həla Gikor glije xwə kyta nəkьr bu,

şəmaq ghişte, p̄risk z bər eəve Gikor
cun, sere wi diwer kət, bazaz sər ərde
zi cənd p̄hin gjandə kyg u pera dgot-emiş
b̄hajə, b̄hajə, ərə?

Pire d̄b̄r̄b̄ç̄fi, xwə avitə or̄te, d̄bxwəst
rəw̄bre harbuji paşda vəgərinə. Nato zi
cu peşda, zara zi d̄bk̄rn qizə-qiz. Paşə
gava Artem həjfa xwə stənd, əw zi cu
paşda.

Le Gikor, Gikor. zi d̄bk̄rə gazi u
həwar, le həwarja wi ty kəs nə hat, Nə-
lə-nəla Gikor bu-wəj-wəj. nani çan, nani
(b̄ne çan, b̄ne), dgot.

7.

eherin, ko Gikor
nykarə malda xy-
lamtije bykə, byrnə
dykane, Gərəkə we
dərə hur-mur byda-
na bykrəija, gərək cit

bfrota, dykan raqyş kyra, wəxta vala buja
zi gərək gazi bykrəija bykyra.

Gikor dha nan dbyr dykane. Çarəkə zi
fəra desta sər pyrera peşda deu, lenyheri
sər eəme kyre lotkək-dy. məryv teda mə-
si dbyrtyñ, jəki tər davitə əve, je dbyne
zi mbyqati lotke bu.

Gikor dgot dbyle xwəda, wəki ve çare
we məsija bygryn, le we çare tər vala
dərəkət, wəxta çara dyda tər avitəne, Gikor
got:

— Əw zi bəxte mbyra. Bəxte Gikora
tər disa vala dərəkət.

Tõrci çar dñne avite, əw zi bəxte Za-
nijera, əw zi vala dərəkət.

— Əw zi bəxte Galora.

— Galo zi bebəxt bu.

— Le izar zi....

Wi caxi jəki əçəm məjmunək dgərand
u pera dñstra.

Aj-wərə-wərə məjmun,

Şyvka sərə tə məjmun,

Mina pira quz-quz.

Mina çahyla bliz məjmun.

Çmət tñzi sər bibu, jedñne zi dhatñn
bñditana.

Gikor dñkır xwə orça çmətera kñra,
bñdita, eka məjmun cawa dñlizə.

Həma wi caxi nəşkeba kintok təpək
sərə wi xñst, got: Bñçəhmə, hərə şyxyle
xwə, e kyla tə vra həjə-u həma we dəqe
Gikor bir ani u rəvi bərbə dñkane.

vare Gikor kılə-
reda qıncılı busər
həv, həla əve wi
z hesra zha nəbu-
bu. Surəte wi həla
z şəmaqe xazejn
dşəwbtin, həla tətə.

dənge ханьме hat bu brine. Həma wi ca-
xi zi nəşkeba şagırte Artem hatə hyndy-
rə male. Əwi кь Gikor, dit, pyreije xwə-
kьr u çiji xwəda səkni:

— Z kylube dərəngi kəti, eezke hьree,
jane şuxylki təji fərz həbu çəm koprnator.

Gikor sərə xwə bьlnd nəkьr.

— Bezə, həla bzan bьm—he....

Gikor dəng nə kьr.

— Na bhizi, hej, kədərə buji, wəki.
iro tə əz z bьrcibune bkuştama, paşə. Wa
hedi-hedi xəbər dьda u peşda dcu, həvə-
ki səkni, paşə tərək da sərə Gikor. Gi-

kor hærdy dæste xwə da sær-sære xwə u
dha q̄b̄n̄ç̄bli bær diwer. Vasso d̄b̄k̄b̄r j̄eki
d̄b̄n̄ zi b̄ghinə kyɾ, l d̄enge xəzejne Gik̄or
hat. D̄b̄hat.

Həla bsək̄b̄n̄ə, we t̄ə sawa b̄b̄k̄ə-Vasso
d̄got.

„N̄b̄ha we m̄b̄n̄ bykyzə“, Gik̄or d̄ȳs̄r-
m̄b̄ş dbu u m̄ərumi b̄ çarəkeba d̄r̄ç̄fi.

Xəzejn hat male. Əwi Gik̄or d̄kaneda
kyta bu, t̄əne got:—N̄an n̄əb̄ne, səva
h̄əşə wi be sære wi.

Sær ve j̄əke Gik̄or həv̄əki hesab̄u. Le
disa d̄enge xan̄me d̄hat—D̄ərx̄ə, d̄ərx̄ə,
b̄yla h̄əə ɓ̄di.....

9.

ikor xwə q̄b̄n̄c̄b̄-
land, kətə b̄b̄n̄ l̄b̄-
hefe. Şəve xəwa
m̄b̄n̄ t̄b̄n̄ə, je m̄b̄n̄-
dvinə dve mala w̄i
t̄b̄n̄ə, ax mal t̄b̄n̄ə....
Vasso kylama xwə

ılgot, pera nan dxar, Gikor zi b̄b̄n̄ q̄b̄lce
lehefera le d̄b̄n̄heri, paşe səre xwə d̄b̄k̄b̄r
b̄b̄n̄ l̄b̄hefe d̄b̄ḡb̄rja u dkəwgr̄i.

— Нь. Cawanə, hale tə cijə, ysənə,
Vasso got u p̄r̄t̄i nan u p̄ner d̄aje, də
b̄yx̄yə həla xazejn nə hatjə u nəditjə.

Gikor rəvand nan u p̄ner, səre xwə
k̄b̄rə b̄b̄n̄ l̄b̄hefve k̄əḡə-k̄əḡ dxar u d̄ȳş̄r̄m̄īş̄
dbu. F̄b̄k̄b̄r̄m̄īş̄ dbu d̄ər̄h̄əq̄a gynde xwə,
wəxta nan u p̄ner freqət, be t̄b̄rs u ş̄ərm̄
z ş̄k̄əve h̄ȳld̄b̄da dcu cole d̄b̄stra. F̄b̄k̄b̄r̄-
m̄īş̄ dbu d̄ər̄h̄əq̄a wi caxi, wəxta mala
wanda ş̄əḡ bu, d̄ər̄əq̄a anina wi bazer. Ba-

ve dgot:— Əze Gikore xwə bɔvɔm, de dgot:

— Na....

— Wax daji çah, tə sawa zənbu əva
əçeba, Gikor həj pəner dxar həj zi gyhe
xwə bəl dɔkɔr, bona hatɔna xazejne.

Le sbe şəbəqe səkɔni bu bər dəre dɔ-
kane.

10.

ikor bər dəre
d̄kane sək̄ui bu,
gazi m̄štərja d̄k̄y
u p̄je hur-mure
xwə d̄da.

— Gazikə, hej, c
sək̄nii mina m̄rja.

dəve t̄da ho av t̄nə.

u wa- Gikor disa gazi d̄k̄y:— K̄rəm
k̄n vra, k̄r̄m k̄n vra w̄r̄n vra. Hy-
ndyrda z̄ k̄na d̄bb̄əçin xazejd̄ m̄rve
dora xwəba.

Gikor ysa hin k̄y bun, ko w̄xta
m̄štəri d̄hat̄n ḡr̄ke əwi peša wana
bḡrta, b̄k̄şanda hyndyre d̄kane. Əwa-
d̄k̄y Gikor ḡlə çara, l̄ma zi z̄f̄ d̄ha-
tə kytane, emki kintoa le d̄x̄st̄n-gava
əwi ysa d̄k̄y. Çara zi z̄ ḡr̄ma havine
u z̄f̄ gazik̄rne dw̄st̄ja u ç̄i u ç̄idab̄r ç̄eri,
s̄r p̄rca rad̄za.

Wəxta razane çinare wi, jane zi həva-
le wi bərnoçi danin dьdan bər poze wi-
wan saxa Gikor dьbenьzi u nьşkəba
banzdьda sər xwə. Sər ve jəke dьkanci
gь dьkəncjan ulaqьrdi dьkьrn, le xazejn
z kəna şunda le dьkьr qirin.

— Radьzeji, kəro, eezke hьrce-gazi-
kə-hej....

U Gikor disa u disa dьkьr qirin-kərəm
kьn vra, kərəmkьn vra.

11.

ozake zi wexta
Gikor gazi mьstə-
rija dьkьr, dy gьndi
bər dьkane dit u
nьškeba xwə avitə
wana.

— Kuro, mьn qə-
nasuəkьr, əva c təva bu b əçəvmaj z
gьndja jəki kьrə qirin.

— Mьne z əva nas bьkra-paje xwə
da gьndik. Ja rast Gikor zəf hatjə gyhas-
tьne u bələngaz kьrne. Maşjajə, kьnçə
xwə zi gyhastijə, nədhat naskьrne.
Lo kuro həla bьnherə təmam bujə məri,
həla kьnçə wi mərifəta wi: gьndi mabun
əçəvmaji....

Xwəlija Hambo sərə mə, bьnhərə əwi
kyre xwə ani kədərə, ha. Lawke mə we-
dare xьnzira deerinьn.....

Le Gikor əw nədьdan səknanđьne,
pьrs-pəj pьrse dьda wana.

— Dja mьn sawanə, zare mə sawanьn, bave mьn era nə hat, eeləka mə zaje, jane na....

Gynde məda ki mьrjə.

— Gь zi rakьn, slava təra dьšinьn, hər Suknans Ojukas mьr, jək zi Pueuranss, əwa pir, je dьn gь zi rakьn.

— Le bave mьn ema naje.

— Bave tə dьxazə, le sawa be, əw mərvaki tənejə, çəfaje male gь sər wiñə.

— Le tьšt nəşand?

Ci wan həjə, ebьşinə, ty qəjde mala wə ьzani. Isal nan zrav bu, ançax fəqiri tьvearəke male ditjə, əgər həjə, gərəke ty bьşini.

— Nə kəs z miala mə nəxwəş nəkətjə?....

— Na, əwə, hər əw eeləka wə Gyle z kылəka təwea Mirzəra kət u һьşk bu, mьrar bu.

Gyle mьrar bu...

— Dja tə mərum awqa grja, wəki eəve we lap wəгьmin....

Pəj gotьnə, gyndiki həmək dərхьst, da Gikor u got:

— Də bezə gotɔna tə eijə, dha əm dɔvə tə nəvinɔn, əme hərən, əgər te hurmur dja xwəra bşini, bɔdə mə-əm bɔbɔn.

— Z kədərə əze bşinɔm, həla əz pəra naşinɔm.... Həma....

— Həma sɔ.....

— Əz dɔxazɔm wəra bəm, mɔn bira male u gynd krjə, jək zi.....

— Wa, mə zi tɔre ty buji mərv, tə aqɔl grtjə, le glije ysa ddezi, kə əm lap əçevmaji dmiɔn.

Mə dgot həla ty eije zaronge mə zi bɔki, əm bşinɔn wana bazared wa. Tyvra mina bazarlija dɔzii, kɔnçə tətə xwə kɔjə-dəst u pe tətɔz.... ɔdɔ.....

Əw mətələ, məzɔna gotɔnə, wəki sərə xɔnzire daninə sər xalica tətɔz, le səri z wedərə kətjə nav hərje, əw nha ja tətjə, bɔra.

Əvi çurəji gyndja **Gikor** şirət dɔkɔrɔn u aqrijə pɔšta xwə dane cun.

Pəj wanara **Gikor** cu kəşə xwə bəre, nəma bave xwə xwənd. Nəmeda bave wi wa nəvisi bu.

„Dəlale mɔn, **Gikor** çan. Əm sax-sla-

mətɨn, əm saxislamətja tə dɨxazɨn. Ape
tə Zani, Moso, Mikic, Galo, gɨʂk təra sla-
va dɨʂinɨn.

Gikor ɕan, Zani, dja tə, gɨʂk təzinə,
xəre z mə dɨxazɨn, əgər dɨkari cənd ka-
peka bɨʂinə....

Təba əjanbə, ko eeləkɨka mə Gyle zi
gəvər bu, kəsək ali mə nakə“.

Gikor nəmə xwənd u fɨkɨrmiʂ bu,
kyl u dərde male (təngasija male) bira wi
nəɨcɨn.

— Dja tə u Zani təzinə....

— ɕije mə təngə....

— Bɨkə gazi he... c səkɨnii, av dəve
tə dɨcə, z hyndyr kɨrnə gazi,

Gikor dəstpe kɨr „kəreɨn kɨn vra,
kəreɨn kɨn vra“ . wəɨn vra, hur mura
bɨʂinɨn.

12.

vɛstan hat. Ƨipi u
baran Ƨev da, sar
kəte ɛrde. Tə dgot əw
Ƨipi u syr mərve
kəsib, eƧim dgərja.

Aqrije əwe Gikor
zi dit u lekɛr.

Arxalyxyki zravi le bu u disa bər
dərə dɛkane dɛsəkɛni dɛkɛrə gazi.

Çarəke zi pelək sar hat, mina şurəki
dy paxɛr hat u kət nav dyl u çəgəre Gi-
kor. Gikor rɛɛfi, xel zi we əw zi zəf
maşja bu, awqa zi bəsi wi bu, wəki bɛkə-
ta nav çija. U kət nav çi zi.

oxe Artemi kə-
mənda Gikore nəx-
wəş radbu, rudь-
nəşt. Dedi, pırə ro-
je dy-se çara deü
təsəlja Gikor dьkьr
u perə zi jəer xwə

xəbər dьda.

— Сь дьхazi Gikor, lawo.

— Ave.....

— Dediye av dьdaje. Gikor bdəste
xwəi rьçfavi av dьgьrt vədyxar u disa
dьxəst.

— Əva dьle mьn rəhət nakə, dedi,
əz ava kanja mə sar dьxazьm, dedi, əze
həgьm mala ma, dja xwə dьxazьm.

Bazar Artemi fьkьrmiş dbu. Gərja,
mərvə alje wan dit, təmə kьr, səba Ham-
bo be, hale kyre xwə bьrьrsə. Le Gikor
zi bьr nəxwəşxanije.

Wedəre gələ naxwəş həbu, gь çergə
sər çije xwə vələzja bun. Ёнт-ёнта nə-
xwəşa bu.

Gikor zi çəm wan danə vələzandьne.
Həma wedəre zi bave Gikor kyr dit.

— Ty c' buji, Gikor çan b quzinije
ba xwə gihand kyre xwə Hambo. Gikor
gərmeda dqьzьli, haz bave xwə tьnə bu.

— Gikor çan, hatьmə də, əz bave
təmə də, lawo.....

Gikor tьst fəm nəkyr, bər xwə xəbər
dьda u dьkyr gazi „Mikic, Zani, Ari-na-
ni...“

— Vra mə, Gikor çan, dja tə əz şah-
dьm, səva əz tə bьbьm male... ty naje,
dja tə u Zani we sər xani səkьninə hiv-
ja tənə, najeji, cь dbezi ...

— Kərəm kьn vra, kərəm kьn vra ...
Dgot u dkənja bər pəsha.

y roza şunda! Hambo
deu gynde xwə.

Gikor kər bu eəl.
Bən mylda kənçe
əwləde xwə dəbər,
səba de şər bəgrja.
Çeva Gikorda cənd

bşkoşke nəxş, pəre rəng-rəngi u cənd
dərzi ditən. Qe əwi səva xuşka xwə top
kər bu, banja Zanjera

Hambo deu u fəkərmiş dbu. Gələ
wəxt dərbaz nəbubi wəxtə əw u Gikor z
gynd hatən-cun bazer.

Əw-əw kəvər bu, wəxtə Gikor sər ru-
nəşt-dgot. „Bəvo lənge mən deşən, əz
wəstja mə. Əwe han, əw dərəxtəjə, çije
Hambo—Gikor bər runəşt, rəhət bun, çije
le av vəxarən.

Gəşk-gəşk həbun, tənə Gikor tənə bu.
Roza dəne wəxtə Hambo ejau banja-

ra dərbəz dbu, Hambo gyndexwə dit. Ke-
ləka gynd Zani, Mikie, dja Gikor, Moso.
Galonge eukək hivja Hambo u Gikor bun,
eka we konge benə male.

Galonge euk bər dyle dja xwə dəkər
gazi:—Gikol Gikol-wərə-wərə-wərə.

INSTITUT KURDE DE PARIS

ENTRÉE N° 871

